

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/72/2018
Identifikačné číslo spisu:	1310203323
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1310203323.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S., bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. Jozefom Polákom, advokátom v Dolnom Kubíne, Aleja Slobody 1890/50, proti žalovanej Miroslava Vígašová - RK-Reality, s miestom podnikania v Bratislave, Plynárenská 4, IČO: 40 429 482, zastúpenej advokátkou kanceláriou Malata, Pružinský, Hegedúš & Partners s. r. o., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 10, Twin City Tower, IČO: 47 239 921, o zaplatenie 2 655,52 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 12 C 77/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. augusta 2017 sp. zn. 3 Co 106/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 20. novembra 2013 č. k. 12 C 77/2010-265 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu sumu 2 655,52 eur s príslušenstvom z titulu nevydania bezdôvodného obohatenia (nevrátenia zálohy kúpnej ceny bytu) a uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť náhradu trov konania žalovanej vo výške 1 151,23 eur a náhradu trov konania štátu vo výške 107,46 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 37, § 39, § 451 ods. 1 a 2, § 489 a § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, vecne tým, že žalobca ako záujemca a žalovaná ako sprostredkovateľka sa dohodli na sprostredkovaní kúpy bytu, pričom medzi sebou uzavreli zmluvu o prevzatí zálohy kúpnej ceny, na základe ktorej žalobca zložil v prospech žalovanej zálohu (predávok) vo výške 2 655,52 eur. Z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že z dvoch sporných predložených zmlúv o prevzatí zálohy kúpnej ceny za relevantnú je potrebné považovať zmluvu predloženú žalovanou, ktorá obsahovala všetky náležitosti vrátane podpisov zmluvných strán. V zmysle tejto zmluvy zložená záloha zároveň mala predstavovať odstúpné pre prípad, že žalobca neuzavrie zmluvu o kúpe bytu (čl. 1 bod 5 tejto zmluvy) a túto zálohu sa žalovaná zaviazala vrátiť v plnej výške, ak k prevodu vlastníctva bytu nedôjde vinou predávajúceho, okrem prípadu, ak žalobca jednostranne odstúpi od realizácie uzavretia zmluvy o prevode vlastníctva bytu alebo ak je zrejmé, že k jej uzavretiu nepríde alebo nemôže prísť zo subjektívnych dôvodov na strane žalobcu,

za ktorý sa považuje tiež skutočnosť, že žalobcovi na tento účel nebude poskytnutý hypotekárny úver. V tomto prípade žalovaná je oprávnená ponechať si zloženú zálohu ako odstupné (čl. 3 bod 1 tejto zmluvy). V konaní bolo preukázané, že k uzavretiu zmluvy o prevode vlastníctva bytu nedošlo z dôvodu, že žalobcovi nebol poskytnutý hypotekárny úver na kúpu bytu, a preto aj keby žalobca výslovne od zmluvy o prevode vlastníctva bytu neodstúpil, bolo postačujúce, aby z tejto okolnosti bolo zrejmé, že k jej uzavretiu nepríde resp. nemôže prísť zo subjektívnych dôvodov (zavinením) na strane žalobcu, ktorý nemal dostatok finančných prostriedkov na kúpu týchto nehnuteľností. Za takejto situácie v zmysle zmluvy o prevzatí zálohy kúpnej ceny si zloženú zálohu žalovaná bola oprávnená ponechať ako odstupné. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie uzavrel, že v danom spore nešlo o prípad plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol, k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovanej teda nedošlo a preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. Námietky žalobcu o absolútnej neplatnosti zmluvy o prevzatí zálohy kúpnej ceny pre jej neurčitosť a rozpor s dobrými mravmi vyhodnotil ako neopodstatnené, pretože jej rozpor s dobrými mravmi v konaní nebol preukázaný a jej neurčitosť, ktorá mala spočívať v absencii uvedenia dátumu jej uzavretia, pre ktorú sa podľa tvrdenia žalobcu nedala ustáliť jej účinnosť, jednak bola vyvrátená predložením pokladničných dokladov o zložení a prijatí zálohy (pričom posledný z nich bol vystavený v deň podpisu zmluvy) a jednak táto skutočnosť sama osebe nebola pre jej platnosť a účinnosť relevantná, keďže išlo o zmluvu, ktorá nemala zákonom predpísanú formu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 148 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“).

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 23. augusta 2017 sp. zn. 3 Co 106/2014 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „C.s.p.“) a priznal žalovanej nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností z hľadiska posúdenia opodstatnenosti žalobného nároku, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré vo svojom rozhodnutí aj náležite a dostatočne odôvodnil. K doplneniu dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie a k dôslednému vysporiadaniu sa s odvolacími námietskami žalobcu dodal, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania správne vyvodil, že jediným relevantným dôkazom zmluvného vzťahu medzi sporovými stranami je zmluva o prevzatí zálohy kúpnej ceny bytu predložená žalovanou a správne posúdil jej platnosť a určitosť. Za správny tiež považoval záver, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, že žalovanú zaťažuje povinnosť vrátiť mu zloženú zálohu. Jeho tvrdenia o tom, že uvedená zmluva sa vzťahovala na kúpu bytu na W. a nie na W. v O., resp. že následne došlo k presunutiu zálohy z kúpy bytu na W. na kúpu bytu na W. neboli žalobcom preukázané a ostatné vykonané dôkazy vo vzájomnej súvislosti tieto jeho tvrdenia popierajú. Za nedôvodné pokladal aj odvolacie námietky ohľadne nesprávneho právneho posúdenia veci a poznamenal, že za nesprávne právne posúdenie nemožno považovať prípadný nesprávny dôvod vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré je ako také právnym titulom na plnenie. Pokiaľ súd prvej inštancie konštatoval, že skúmal nárok z pohľadu možného bezdôvodného obohatenia, z pohľadu právneho posúdenia je uvedené postačujúce bez ohľadu na to, či konštatované bezdôvodné obohatenie vychádzalo z plnenia bez právneho dôvodu, z neplatného právneho úkonu alebo z právneho dôvodu, ktorý odpadol. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Vo svojom dovolaní, ktoré je v prevažnom rozsahu doslovným zopakovaním jeho odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie, vytýkal súdom oboch nižších inštancií, že nesprávne a nedostatočne zistili skutkový stav, ak vychádzali zo zavádzajúcich a nepravdivých tvrdení žalovanej a zo spochybnených a nedôveryhodných dôkazov, že sa nevysporiadali s jeho tvrdeniami a právnymi názormi uvedenými v jeho záverečnej reči a vec nesprávne právne posúdili, pokiaľ nezohľadnili jej absolútnu neplatnosť pre nemožnosť plnenia jej predmetu, pre jej neurčitosť vyplývajúcu z absencie uvedenia dátumu jej uzavretia (podpisu), pre jej rozpor s dobrými mravmi a pre skutočnosť, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, ktorá obsahuje neprijateľné

zmluvné podmienky, pre ktorú bolo potrebné jeho nárok právne kvalifikovať ako právny nárok z titulu bezdôvodného obohatenia prijatého na základe neplatného právneho úkonu, a nie z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Podľa jeho názoru súdy oboch nižších inštancií aplikovali príslušné zákonné ustanovenia alibisticky a príliš formalisticky. Ďalej namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu porušuje jeho právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia a zároveň právo na spravodlivý proces, pretože v ňom chýba logické vysvetlenie, k akým skutkovým zisteniam dospel, ktorú právnu normu a z akých dôvodov aplikoval, ako ju interpretoval, a to najmä pri otázke právneho posúdenia, keď uviedol, že neunesol dôkazné bremeno, pretože mu nie je zrejmé, čo s ohľadom na zistený skutkový stav mal ešte v konaní preukazovať. Rozhodnutiu zároveň vytýkal, že je vzájomne si protirečiacie, zmätočné, nepresvedčivé, nedáva odpovede na podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a jeho odvolacie námietky, a je podľa jeho názoru nedostatočné, arbitrárne a nepreskúmateľné. Prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.. Mal za to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení právnej otázky, keď založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch, podľa ktorých argumentácii žalobcu o nesprávnom právnom posúdení nemožno priznať úspech. Tieto právne závery o nepreukázaní jeho nároku na zaplatenie žalovanej sumy, ktoré prijali oba súdy nižšej inštancie, pokladá za rozporné s elementárnou logikou a predpismi upravujúcimi inštitút bezdôvodného obohatenia. Zároveň poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 196/2009, podľa ktorého účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu, ale musia uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu túto právnu kvalifikáciu uplatneného nároku vykonať. Žalobca ohľadne svojho nároku uviedol rozhodné skutočnosti, a preto bolo povinnosťou súdov oboch nižších inštancií aplikovať naň správnu právnu normu. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalobcovi priznal náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že súdy oboch nižších inštancií dostatočne a správne ustálili skutkový a právny stav, tvrdené skutočnosti a vykonané dôkazy vyhodnotili správne a vec správne právne posúdili, pričom odôvodnenia ich rozhodnutí spĺňajú všetky zákonom vyžadované kritériá. Dovolacie námietky žalobcu považovala za účelové a neopodstatnené a pokiaľ išlo o námietku nesprávneho právneho posúdenia, túto žalobca namietol iba formálne, ale z jej obsahu však vyplýva, že sa týka iba skutkových zistení, a preto nemôže viesť k založeniu prípustnosti jeho dovolania. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach (por. napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012), dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v

ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

8. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Za porušenie práva na spravodlivý proces možno považovať taký postup súdu, ktorým sa znemožnila, odňala alebo sťažila realizácia tých procesných práv, ktoré strane civilného súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov, čím bola zmarená možnosť jej aktívnej účasti na konaní. Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor procesnej strany tvrdiacej, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

10. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (por. R 129/1999, ale tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

11. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom procese, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (por. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 10/2014 a 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

12. K tvrdeniu dovolateľa, že rozhodnutia súdov nižších inštancií sa nevysporiadali s jeho argumentáciou, právnymi názormi a námietkami, že v nich chýba logické vysvetlenie, k akým skutkovým zisteniam súdy dospeli, ktorú právnu normu a z akých dôvodov aplikovali a ako ju interpretovali, pretože mu nie je zrejmé, čo v konaní mal ešte preukazovať, a že ich rozhodnutia sú nedostatočne odôvodnené, zmätočné, nepresvedčivé a v dôsledku toho nepreskúmateľné, dovolací súd poznamenáva, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť (nedostatok odôvodnenia) rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa

navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

13. Na záse, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

14. V prejednávanej veci obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Z konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že všeobecný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvoinštančného i odvolacieho), ktoré jasne a stručne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

15. Podľa názoru dovolacieho súdu potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštalcie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 C.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu konečného záveru v prejednávanej veci. Sú prviej inštalcie uviedol, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili sporové strany, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal, ako ich vyhodnotil, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré skutočnosti vzal za preukázané, a teda z akého skutkového stavu veci vychádzal, ako vec právne posúdil a zároveň sa vysporiadal s podstatnými vyjadreniami a námietkami žalobcu spochybňujúcimi platnosť zmluvy, ktorá tvorí právny základ daného sporu. V danom prípade treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštalcie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštalcie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštalcie. Pritom platí, že súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštalcie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

16. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov oboch nižších inštalcií vyplýva, že predmetom konania bol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z právneho úkonu, ktorý odpadol. Podľa zistenia súdov v konaní nebolo sporné, že žalobca na základe zmluvy o prevzatí zálohy kúpnej ceny bytu zložil v prospech žalovanej zálohu (predávok) na kúpu bytu vo výške 2 655,52 eur, ku ktorej realizácii nakoniec nedošlo z dôvodu, že žalobca nemal dostatok finančných prostriedkov, a to aj v dôsledku toho, že mu nebol poskytnutý hypotekárny úver. Súd v odôvodnení uviedli, ktorú z dvoch predložených verzií zmluvy o

prevzatí zálohy kúpnej ceny bytu a z akých dôvodov považovali za relevantnú, uviedli a citovali zmluvné aj zákonné ustanovenia, ktoré sa na daný právny vzťah vzťahujú a na základe ktorých dospeli k záveru, že medzi účastníkmi bolo dohodnuté, že v prípade, keď nastanú okolnosti, z ktorých bude zrejmé, že k uzavretiu zmluvy o prevode vlastníctva k bytu nepríde alebo nemôže prísť z dôvodov na strane žalobcu, za ktorý sa v zmysle zmluvy považovala tiež skutočnosť, že žalobcovi na tento účel nebude poskytnutý hypotekárny úver (tak ako sa podľa zistenia súdov stalo v prejednávanej veci), žalovaná bola oprávnená ponechať si zloženú zálohu ako odstúpné. Na základe týchto skutkových a právnych zistení uzavreli, že v danom spore teda nešlo o prípad plnenia z právneho dôvodu ktorý odpadol, k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovanej nedošlo, a preto bolo potrebné žalobu zamietnuť. Následne sa (prvoinštančný aj odvolací súd) vysporiadali s námietkami žalobcu o absolútnej neplatnosti uvedenej zmluvy pre jej neurčitosť a rozpor s dobrými mravmi, s tvrdením žalobcu, že uvedenú zmluvu vlastnoručne nepodpísal, ako aj jeho tvrdeniami o tom, že uvedená zmluva sa vzťahovala na kúpu bytu na Skalickej ulici a nie na Starhradskej ulici v Bratislave, resp., že následne došlo k presunutiu zálohy z kúpy bytu na Starhradskej ulici na kúpu bytu na Skalickej ulici, ktoré vyhodnotil ako neopodstatnené, pretože v konaní nebol preukázaný akýkoľvek zmluvný základ o takomto právnom úkone a ostatné vykonané dôkazy vyhodnotené vo vzájomnej súvislosti tieto jeho tvrdenia popierajú.

17. V relácii na zistenú kvalitu odôvodnenia rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií dovolací súd konštatuje, že tieto sú plne v súlade s požiadavkami kladenými na spravodlivý súdny proces a zodpovedajú ustanoveniam § 393 ods. 2 C.s.p. resp. § 220 ods. 2 C.s.p. (predtým § 157 ods. 2 O.s.p.). Dovolateľ teda nedôvodne argumentuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné. Za porušenie práva na spravodlivý súdny proces a zároveň procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa; ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (o taký prípad tu ale nešlo).

18. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia správnosť právnych záverov, na ktorých je rozhodnutie založené, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá; nesprávne právne posúdenie nezakladá vadu zmätočnosti (R 54/2012 a R 24/2017). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 188/06).

19. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že súdy vykonané dôkazy nevyhodnotili správne, skutkový stav zisťovali jednostranne v jeho neprospech, nezaoberali sa ním tvrdenými skutočnosťami a vzali na zreteľ spochybnené a nedôveryhodné dôkazy, a teda vychádzali z nesprávnych skutkových zistení a skutkových záverov, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., pretože do obsahu práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nie je spôsobilé založiť ani neúplné zistenie skutkového stavu (R 37/1993, R 125/1999 a R 42/1993). Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 420 C.s.p.) a hmotnoprávných (§ 421 ods. 1 C.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

20. Vo vzťahu k dovolacej námietke, že súdy oboch nižších inštancií vec nesprávne právne posúdili, pokiaľ nezohľadnili absolútnu neplatnosť zmluvy o prevzatí zálohy kúpnej ceny bytu, pre ktorú bolo potrebné žalovaný nárok právne kvalifikovať ako bezdôvodné obohatenie prijaté na základe neplatného právneho úkonu, dovolací súd opätovne uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nezakladá a účinky umožňujúce meritórny dovolací prieskum nevyvoláva ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch. Nesprávne

právne posúdenie veci nezakladá procesnú vadu zmätočnosti, pretože ním sa strane neznemožňuje realizácia jej procesných oprávnení (R 54/2012 a R 24/2017).

21. K predchádzajúcim bodom odôvodnenia dovolací súd pripomína konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

22. Pokiaľ dovolateľ namieta, že mu bolo odopreté právo na súdnu ochranu, keď jeho právu, ktorého sa na súde žalobou domáhal, súdna ochrana nebola priznaná resp. nemohla byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré bolo v rozpore so zákonom, táto jeho námietka je celkom zjavne nenáležitá. Podľa stabilnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je zaručiť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť. K porušeniu tohto základného práva by došlo vtedy, ak by komukoľvek, kto sa zákonom ustanoveným postupom domáhal svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, súdna ochrana tomuto jeho právu napriek tomu, že boli splnené všetky procesné podmienky súdneho konania, nebola poskytnutá (I. ÚS 62/97).

23. V prejednávanej veci obsah spisu v žiadnom prípade nedáva podklad pre záver, že by dovolateľovmu žalobou uplatnenému právu nebola poskytnutá súdna ochrana. Žalobcovi bolo umožnené domáhať sa zákonom stanoveným postupom svojho práva ako na súde prvej inštancie, tak aj na odvolacom súde. Žiadny zo súdnych orgánov, na ktorý sa žalobca postupne obrátil, mu totiž neuprel možnosť domáhať sa svojho práva zákonom stanoveným postupom, naopak, každý o jeho veci konal a aj rozhodol. Aj keď nesprávnym procesným postupom súdov v začatých a prebiehajúcich súdnych konaniach môže dôjsť k porušeniu práva účastníkov súdneho konania na spravodlivý súdny proces (vrátane ich základných práv ako účastníkov súdneho konania), samotné konania a rozhodnutia súdov sú prejavom toho, že základné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v danom prípade bolo rešpektované.

24. Pre prípad, že dovolateľ porušenie práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a tým aj porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.), spája s tým, že súdna ochrana jeho právu nebola priznaná v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci (alibistického a príliš formalistického aplikovania príslušných zákonných ustanovení), ktoré považuje za konanie súdu v rozpore so zákonom, dovolací súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti, že z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo dožadovať sa toho, aby súdy preberali alebo riadili sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03), ani právo na to, aby bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej vôľou, požiadavkami a právnymi názormi; neúspech v súdnom konaní nie je možné bez ďalšieho považovať za porušenie práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces (I. ÚS 50/04).

25. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľ neopodstatnene tvrdí, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Prípustnosť jeho dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. preto nemožno vyvodiť.

26. Z obsahu žalobcom podaného dovolania vyplýva, že jeho prípustnosť vyvodzuje tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

27. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

28. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 C.s.p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (por. § 432 C.s.p.). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

29. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 C.s.p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Zároveň platí, že musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, teda o právnu otázku rozhodujúcu pre rozhodnutie vo veci samej. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

30. Súčasná judikatúra najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

31. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže ale najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p.

32. Vychádzajúc z vyššie uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je teda povinnosťou

dovolatela pri vymedzeni dovolacieho dôvodu v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 C.s.p. výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako podľa jeho názoru mal odvolací súd konkrétnu právnu otázku správne vyriešiť, a zároveň ak má byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., musí dovolať špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu s uvedením konkrétnych rozhodnutí dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018). Iba ak sú všetky uvedené kumulatívne podmienky splnené, môže odvolací súd pristúpiť k uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu, v opačnom prípade odvolací súd dovolanie odmietne podľa § 447 písm. f/ C.s.p.

33. V prejednávanej veci dospel odvolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu neobsahuje vyššie uvedené zákonné vymedzenie dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C.s.p. Dovolať vo svojom dovolaní uviedol len všeobecnú charakteristiku nesprávnosti, ku ktorej podľa jeho názoru došlo pred prvoinštančným a odvolacím súdom. Dovolať v dovolaní súdom vytýka, že v podanom žalobnom návrhu rozhodné skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok uviedol, preto bolo povinnosťou súdu aplikovať správnu právnu normu, čo však súdy neurobili. Keď odvolací súd túto skutočnosť ospravedlnil v odôvodnení napadnutého rozsudku len tým, že argumentácii žalobcu o nesprávnom právnom posúdení nemožno priznať úspech, uvedené je v príkrom rozpore s judikatúrou dovolacieho súdu, konkrétne rozhodnutím sp. zn. 5 Cdo 196/2009, a odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch, ktoré podľa jeho názoru sú v príkrom rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ale aj elementárnou logikou s predpismi, ktoré upravujú inštitút bezdôvodného obohatenia. Nešpecifikoval však právnu otázku, pri vyriešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), ani neuviedol, ako mal odvolací súd podľa jeho názoru nastolenú právnu otázku (resp. nastolené právne otázky) správne riešiť.

34. Pri vymedzení dovolacieho dôvodu v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C.s.p. nepostačuje všeobecné konštatovanie dovolateľa, že určitý právny záver odvolacieho súdu je v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Dovolať súd môže vychádzať iba z obsahu dovolania a nemôže nahrádzať pasivitu dovolateľa (zastúpeného kvalifikovaným právnym zástupcom) a vytvárať namiesto neho vlastnú právnu argumentáciu vyvodením z možnej nespokojnosti dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, ktorej správnosť alebo nesprávnosť by mala byť podrobená dovolaciemu prieskumu. V takom prípade by totiž odvolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania v Civilnom sporovom poriadku, ale aj účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p., ale aj princípu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania, keďže rozhodnutie dovolacieho súdu by bolo založené na iných skutočnostiach, ako boli tvrdené dovolaťom a ku ktorým mala možnosť vyjadriť sa žalovaná ako protistrana vo svojom vyjadrení k dovolaniu. Dovolať súd nie je treťou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto platí, že odlišný pohľad dovolateľa na správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu bez vymedzenia dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C.s.p. nemôže zakladať prípustnosť jeho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. Absenciu takej náležitosti považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre odmietnutie dovolania (§ 447 písm. f/ C.s.p.).

35. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd odmietol dovolanie žalobcu, a to v časti namietajúcej vadu zmätočnosti (§ 420 písm. f/ C.s.p.) ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C.s.p. a vo zvyšnej časti namietajúcej odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C.s.p.

36. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania odvolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.